

maatschappijwetenschappen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
  - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
  - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
  - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regel

Voor dit examen kunnen maximaal 79 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Opgave 1 Vlees onder vuur

1 maximumscore 1

(veranderend) mediaframe / framing

2 maximumscore 2

- Radicale activisten: machtsbron geweld
Bijpassend citaat: "Een kleine groep activisten zorgde sinds eind jaren negentig voor een ongekend aantal, vaak gewelddadige acties tegen nertsenfokkers, proefdierbedrijven, veetransporteurs en bedrijven en personen die direct of indirect bij die activiteiten zijn betrokken."
(regels 38-44)

1

Varkens in Nood:

- Eén van de volgende machtsbronnen met bijbehorend citaat: 1
- kennis/deskundigheid
Bijpassend citaat: "Al was het maar door de overheid te wijzen op schendingen van bestaande wetten voor bijvoorbeeld veetransporten."
(regels 53-56)
- goed imago/charisma van een bekende Nederlander / rolmodel / voorbeeldwerking
Bijpassend citaat: "Varkens in Nood richtte zich meer op 'ons soort mensen', door het inschakelen van bekende 'ambassadeurs' als Youp van 't Hek en Robert Long." (regels 62-65)
- toegang tot de media
Bijpassend citaat: "Varkens in Nood bracht de 'onnodigheid' van het castreren van biggen en misstanden in veetransporten via de media onder de aandacht." (regels 66-69)

Opmerking

Alleen aan een juiste machtsbron mét een bijpassend citaat, 1 scorepunt toekennen.

3 maximumscore 2

- De taak van de Europese Unie is het garanderen van eerlijke concurrentie, onder andere in de landbouw.
Als er strengere diervriendelijke normen (die hogere bedrijfskosten met zich meebrengen) door de EU worden gesteld, dienen die in alle lidstaten te worden doorgevoerd, aangezien er anders sprake is van ongelijke concurrentieposities van veehouders in de verschillende lidstaten.

Vraag	Antwoord	Scores
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> Tot de taak van de Europese Unie hoort de ordening van de markten voor landbouwproducten. De veehouderij behoort tot deze sector. 	
4	A	
5	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juist antwoord (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> De Eerste Kamer zal het wetsvoorstel beoordelen op hoe het zich verhoudt tot bestaande wetten / de grondwet / internationale verdragen. De Eerste Kamer beoordeelt het wetsontwerp op doelmatigheid / controleerbaarheid / uitvoerbaarheid. 	
6	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> Ecologische stroming <p>Voorbeeld van een juiste toelichting:</p> <ul style="list-style-type: none"> Deze stroming benadrukt de wederzijdse afhankelijkheid van mensen en (natuurlijke) omgeving en is kritisch over de verstoring door de mens van de harmonie in de natuur (stelt de gevolgen daarvan aan de kaak) Volgens de tekst wordt het relatieve succes van de partij geholpen door het rapport van de FAO waarin gewezen wordt op de schadelijke gevolgen van de bio-industrie op het klimaat 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
7	<p>maximumscore 2</p> <p>Twee van de volgende antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> De negatief beoordeelde situatie roept hevige emoties op: Bij ieder incident klonk verzuchting (regels 16-18) / hoe schokkend ook (regels 5-6) / het ruimen is dramatisch (regel 1). Problemen met dierenwelzijn worden door een groot aantal mensen als ongewenst ervaren: Organisaties als Varkens in Nood wijzen op de onnodigheid van het castreren van biggen (regels 66-69) / misstanden in veetransporten (regel 68). Het probleem valt aan te pakken / wordt oplosbaar geacht: Partij voor de Dieren en belangengroepen zijn voor het verbeteren van dierenwelzijn, hetgeen leidde tot een wetsontwerp om nertsenhoudertij te verbieden (regels 74-77) / de Europese Grondwet bevat een bepaling over rechten van dieren (regels 71-74). 	
	per juiste factor met bijbehorend gegeven uit de tekst	1

Vraag	Antwoord	Scores
8	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • terugkoppeling/feedback • De evaluatie in het onderzoek kan opgevat worden als een reactie (van onafhankelijke onderzoekers) op het gevoerde beleid van drie jaar 	<p>1</p> <p>1</p>
9	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Van verkokering van beleid is sprake als er gebrekkige coördinatie en eenheid van beleid is / als elk ministerie zijn eigen beleid voert / als de ministeries langs elkaar heen werken • Eén van de volgende tekstgedeelten: <ul style="list-style-type: none"> – “Het probleem zit ... in de competentiestrijd tussen Volksgezondheid en Landbouw ... voor de bestrijding van ziekten bij dieren.” (regels 14-24) – “De commissie moet ... vooral onderzoeken hoe de communicatie is geweest tussen de beide ministeries ...” (regels 29-33) 	<p>1</p> <p>1</p>
10	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Bevorderen werkgelegenheid / het scheppen van een voorspoedig economisch klimaat en het bewaken van de volksgezondheid • Voorbeeld van een juiste toelichting: Wanneer te veel voorwaarden worden opgelegd aan de bio-industrie vanuit volksgezondheidsoverwegingen (meer ruimte voor het vee, toedienen van minder antibiotica in het veevoer) wordt de concurrentiepositie van de Nederlandse veehouderij moeilijker / gaat dit ten koste van economische landbouwbelangen 	<p>1</p> <p>1</p>
11	maximumscore 2	
	<p>Representativiteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De mate waarin standpunten en het beleid van gekozen vertegenwoordigers overeenkomen met wat de kiezers voor ogen staat <p>Voorbeeld van een juiste uitleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De maatschappelijke onvrede in de Nederlandse samenleving over de intensieve veehouderij krijgt volgens Milieudefensie onvoldoende aandacht in de Nederlandse politiek, want Milieudefensie kiest ervoor het nieuwe instrument van het burgerinitiatief hiervoor in te zetten. Het instellen van een burgerinitiatief is te beschouwen als een poging de standpunten en het beleid van gekozen vertegenwoordigers meer in overeenstemming te brengen met de opvattingen in de samenleving 	<p>1</p> <p>1</p>
12	maximumscore 4	
	<p>Twee van de volgende functies met bijbehorend citaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> – articulatiefunctie (het op de politieke agenda plaatsen van maatschappelijke eisen en wensen): “We zonnen op een manier om die onvrede onder de aandacht van de politiek te brengen.” (regels 19-21) 	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- communicatiefunctie (als intermediair tussen partij en burgers en tussen kiezers en gekozenen):
“ik hoop op een open dialoog met alle politieke partijen” (regels 24-25)
- participatiefunctie (burgers interesseren in / betrekken bij politieke besluitvormingsprocessen):
“Eén van de mogelijkheden die een burgerinitiatief biedt, is de burger politiek betrokkener te maken.” (regels 35-38)

per juiste functie met bijbehorend citaat 2

13 maximumscore 2

- Een uitgangspunt van deze ideologie is het rentmeesterschap (de mens is de beheerder van de aarde / van de schepping van God) 1
- Een veehouderij zonder dierenleed en zonder milieuvervuiling valt onder een op verantwoorde wijze omgaan met de Schepping / een goede rentmeester zorgt dat de aarde leefbaar blijft voor mens en dier 1

14 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

- de (al dan niet veranderde) opvattingen over het eten van vlees / een al dan niet veranderde vleesbehoefte onder consumenten
- het uitbreken van dierziekten
- de beschikbare biotechnologische oplossingen
- de economische belangen van de agrarische sector / de internationale concurrentiepositie
- de mate van succes van dierenwelzijnorganisaties
- de publieke opinie
- Europese regelgeving
- het economische klimaat / de subsidiemogelijkheden van de overheid
- de invloed van internationale organisaties (de wereldvoedselorganisatie FAO)

per juiste omgevingsfactor 1

Opgave 2 Tegen de trend in: toename overvalcriminaliteit

---

15 maximumscore 2

Voorbeeld van een goed antwoord:

- De aangiftebereidheid bij overvallen is groot. Er zullen nauwelijks ongerapporteerde overvallen zijn (zoals wel bij fietsendiefstallen) 1
- Overvallen zijn een zichtbare vorm van criminaliteit. Deze komen de politie gemakkelijker ter kennis dan de minder zichtbare vormen van criminaliteit (zoals bij fraude) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 3

- Rationele keuzetheorie: of mensen bepaalde misdrijven plegen, hangt af van de inschatting van een bepaalde situatie (gelegenheid); het plegen van een bepaald misdrijf is het gevolg van een afweging van kosten en baten, waarbij de baten hoger worden ingeschat 1

- Voorbeelden van een juiste verklaring (één van de volgende): 2
  - Zoals uit figuur 1 blijkt, worden (relatief) de meeste overvallen gepleegd op vrijdag en zaterdag / vinden op donderdag relatief veel overvallen plaats / worden op zondag de minste overvallen gepleegd. Overvallers houden rekening met de te verwachten buit. Ze kiezen momenten waarop relatief veel geld aanwezig zal zijn in de te overvallen objecten. Dit verklaart mogelijk de voorkeur voor bepaalde dagen (koopavonden en dagen met veel horeca- en winkelbezoek).
  - Als naar tijdstippen gekeken wordt, valt in figuur 2 op dat met name vanaf het eind van de middag tot in de avond de meeste overvallen worden gepleegd. Overvallers houden rekening met de te verwachten buit. Ze kiezen momenten waarop relatief veel geld aanwezig zal zijn in de te overvallen objecten. Dit verklaart mogelijk de voorkeur voor bepaalde tijdstippen (aan het eind van de dag en op koopavonden). / Overvallers willen zo min mogelijk opvallen. Wellicht verklaart dat de voorkeur voor bepaalde tijdstippen (aan eind van de dag en op koopavonden) omdat de pakkans in het donker lager wordt ingeschat.

17 maximumscore 4

Voorbeelden van materiële maatschappelijke gevolgen (twee van de volgende):

- De financiële schade van bedrijven/horecaondernemingen kan doorberekend worden in de prijzen die klanten betalen.
- Als er meer claims ingediend worden bij verzekeringsbedrijven kunnen de premies stijgen voor alle verzekerden.
- De bestrijding van de overvalcriminaliteit kost de overheid en dus de belastingbetaler veel geld.

per juist materieel gevolg 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Voorbeelden van immateriële maatschappelijke gevolgen (twee van de volgende):

- Toename van onveiligheidsgevoelens bij de burger / oudere mensen durven niet meer te winkelen op bepaalde tijdstippen.
- Er kan morele verontwaardiging ontstaan bij burgers.
- Er kan sprake zijn van een (versterkte) negatieve beeldvorming ten opzichte van bepaalde groepen mensen in de samenleving.
- Een mogelijk verlies van vertrouwen in de rechtsorde / Burgers kunnen het vertrouwen in de overheid verliezen waardoor het risico op eigenrichting toeneemt.
- Opvattingen over goed en kwaad onder burgers kunnen veranderen.
- Mensen kunnen het vertrouwen verliezen in hun medemens en in instanties.

per juist immaterieel gevolg

1

18 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

“Aan Heeres de taak het aantal overvallen dit jaar 20 procent terug te dringen. Dat eist het kabinet.” (regels 14-16):

Het ‘handhaven van de openbare orde’ / Het verschaffen van veiligheid voor de burgers behoort tot de kerntaken van de overheid (het bereiken van een politieke doelstelling van het kabinet wordt in handen gelegd van een overheidsfunctionaris).

19 maximumscore 3

Verschil tussen repressieve en preventieve aanpak:

- Repressieve aanpak: de overheid (politie, justitie, strafrechter) treedt op als de criminaliteit al heeft plaatsgevonden.
Bij een preventieve aanpak proberen overheid en maatschappelijke instanties te voorkomen dat er criminaliteit gepleegd wordt

1

Uitleg met behulp van de regels 20 t/m 38:

- Door na een gepleegde overval een groot vangnet uit te werpen en door het opstarten van een uitgebreid buurtonderzoek met sms-alerts, het inzetten van andere korpsen en helikopters wordt het mogelijk om meer overvallers (sneller) te arresteren en te laten berechten. Dit sluit aan bij repressief beleid
- Tegelijkertijd zal er een preventieve werking van uitgaan als winkeliers alarmsystemen en camera’s installeren, meer mogelijkheden bieden voor pinnen en minder geld in kas hebben

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
20	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking tussen overheid, bedrijven / maatschappelijke organisaties en burgers / Een (sterke) tendens om de maatschappij meer te betrekken bij preventie van criminaliteit 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De politie spant zich extra in om overvallers te kunnen oppakken, maar doet dat ook door het inschakelen van de burgers via sms-alerts / met alarmsystemen, (betere) camera(positie)s en met stickers die helpen de lengte van wegrennende overvallers te schatten, zo krijgen de winkeliers een belangrijke rol bij de opsporing 	1
21	maximumscore 2	
	Voorbeelden van een juist antwoord zijn (twee van de volgende):	
	– Vergelding	
	De aanscherping van de ‘pluk ze’-maatregel beoogt de criminelen op hun gevoeligste plek te treffen: de illegaal verkregen luxe producten waar overvallers waarde aan hechten, worden hun weer ontnomen.	
	– Speciale preventie	
	Overvallers zullen er met de verscherpte aanpak nu misschien van afzien om nogmaals een overval te plegen (omdat ze – naast het risico zwaarder gestraft te worden dan voorheen – zien dat de overval ze geen enkele winst opleveren zal).	
	– Generale preventie	
	Een steviger aanpak beoogt potentiële overvallers te weerhouden van pogingen tot nieuwe overvallen (tegenover de risico’s van het plegen van een overval staan immers ook geen voordelen).	
	– Handhaving van de rechtsorde	
	De verscherpte aanpak is een krachtig signaal aan burgers dat de overheid inbreuken op de rechtsorde in geen enkel opzicht tolereert / dat de bescherming van de veiligheid van de burgers in goede handen is en aan de staat kan worden toevertrouwd.	
	per juiste functie met juiste toelichting	1
22	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • De burgemeester is verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde in de gemeente 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Twee van de volgende taken van justitie: 	2
	– leiden van de opsporing van overvallers	
	– vervolgen van verdachten van overval	
	– doen uitvoeren van opgelegde vonnissen	
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Per juiste hoofdtaak van justitie, 1 scorepunt toekennen.</i>	

Vraag	Antwoord	Scores
23	maximumscore 2 Volgens het legaliteitsbeginsel is het gedrag van de overheid aan regels gebonden. De 'pluk ze'-wet was alleen bedoeld voor plegers van georganiseerde misdaad en kon niet zomaar toegepast worden op plegers van overvallen.	
24	maximumscore 2	
	• Iedereen wordt onschuldig bevonden totdat zijn schuld door de rechter bewezen is geacht / de onschuldpresumptie / de officier van justitie dient voor de bewijslast te zorgen	1
	• De verdachte moet zelf aantonen waar zijn vermogen vandaan komt. De bewijslast ligt hier dus niet bij justitie, maar bij de verdachte	1
25	maximumscore 2 Bindingstheorie:	
	• Maatschappelijke bindingen zorgen ervoor dat de mens weerhouden wordt van het plegen van criminaliteit. Mensen die weinig (hechte) bindingen hebben, zullen volgens deze theorie eerder crimineel gedrag vertonen	1
	Uitleg met tekstverwijzing:	
	• Overvallers lijken minder bindingen te hebben doordat velen werkloos zijn en veel spijbelen of vaak wisselen van opleiding (regels 16-22) / Ook de gezinssituatie is minder hecht. Er is weinig toezicht en structuur en vaderfiguren ontbreken vaak. (regels 34-40)	1

Opgave 3 Beeldvorming

26	maximumscore 3	
	• Een commerciële omroep als RTL heeft als doelstelling het maken van een zo groot mogelijke winst	1
	• Om een zo groot mogelijk marktaandeel te verkrijgen, houden commerciële omroepen met hun aanbod rekening met de vraag (interesse) van het publiek. 'Ushi en Dushi' trekt meer dan twee miljoen kijkers / heeft hoge kijkcijfers	1
	• Reclamezendtijd rondom en in populaire programma's is duurder / levert meer geld op	1

Vraag	Antwoord	Scores
27	<p>maximumscore 3</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Omschrijving:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een referentiekader is het geheel van ervaring, kennis, normen en waarden (verwachtingen) dat iemand zich heeft eigen gemaakt <p>Uitleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De maker van het programma werkt voor een commerciële omroep en bekijkt programma's vanuit het blikveld of dit een programma is waarmee hoge kijkcijfers te behalen zijn. Binnen dit referentiekader is 'Dushi' geen stereotype van de zwarte vrouw maar een onschuldig, grappig typetje dat bij de kijker kan 'scoren'. (De maker weet dat typetjes het goed doen bij het publiek) • De Surinaamse schrijver van het artikel ziet het typetje 'Dushi' vanuit zijn historische kennis en ervaring als een karikatuur op de Antilliaanse vrouw, een racistische stereotypering van de zwarte vrouw / als een zoveelste bevestiging van het negatieve beeld in een geschiedenis van negatieve beeldvorming, uitbuiting en discriminatie. / Binnen zijn referentiekader is 'Dushi' geen onschuldig grappig typetje maar passend in een (eeuwen)oud patroon van onderdrukking 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
28	<p>maximumscore 3</p> <p>Kenmerken van stereotypering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stereotypering is beeldvorming van het gedrag en de mentaliteit van leden van een andere groep • Het beeld is sterk generaliserend, vereenvoudigd en vertekend / leidt er vaak toe dat leden van die groep, eigenschappen krijgen toegedicht die behoren tot dat stereotype <p>Citaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het verband tussen stereotypering en discriminatie wordt gelegd in de regels 68-73 / "..., want op basis van de eerder ... gecreëerde beelden over domheid, luiheid en onooglijkheid, zijn de carrières ... gefrustreerd" 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
29	<p>maximumscore 3</p> <p>Voorbeeld van een juiste theorie met uitleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volgens de selectieve perceptietheorie • nemen mensen selectief waar / staan ze niet open voor boodschappen die niet bij hen passen. Kijkers met racistische vooroordelen zullen hun opvattingen bevestigd zien door de racistische stereotyperingen op de televisie. Kijkers zonder racistische vooroordelen zullen racistische stereotyperingen (zoals het personage 'Dushi') niet als een waarheidsgetrouw beeld (van de Antilliaanse vrouw) interpreteren (maar zullen het slechts als een grappig bedoeld typetje zien). Doordat mensen selectief waarnemen, worden hun opvattingen dus niet door de berichtgeving in de media veranderd 	<p>1</p> <p>2</p>

Vraag	Antwoord	Scores
30	maximumscore 1 pluriformiteit	
31	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="279 365 1321 667">• De opiniërende functie: Het artikel draagt bij aan het publieke debat: het gaat over een veelbekeken programma dat verschillende reacties oproept en waarover verschil van mening is ontstaan. / Het artikel over het belang van beeldvorming roept vier reacties op. / De site Wereldjournalisten biedt ruimte aan iedereen die dat wil om zijn mening over het onderwerp van het artikel te verkondigen en van andere meningen kennis te nemen 1 <li data-bbox="279 674 1321 898">• De agendafunctie: Het artikel kan het onderwerp op de publieke en de politieke agenda zetten: de schrijver probeert de lezer bewust te maken van het bestaan van racistische beeldvorming in televisieprogramma's en zo kan dit onderwerp ook onder de aandacht komen van 'Hilversum' of 'Den Haag' 1 	
	<p><i>Opmerking</i> Alleen voor een juiste functie met bijbehorende uitleg, 1 scorepunt toekennen.</p>	
32	maximumscore 3 <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="279 1137 1321 1245">• Liberalen pleiten voor meer marktwerking en zijn dus in principe tegen overheidsbemoeienis en dus tegen overheidssubsidies op het terrein van de massamedia 1 <li data-bbox="279 1252 1321 1402">• Confessionelen benadrukken het belang van maatschappelijke organisaties en de aanvullende rol daarbij van de overheid. Waar de massamedia belangrijke maatschappelijke functies vervullen, kunnen zij worden gesteund door de overheid 1 <li data-bbox="279 1408 1321 1592">• Sociaaldemocraten vinden vanuit hun gedachtegoed dat de overheid desgewenst een sturende rol in de economie mag hebben. Subsidies aan massamedia zijn soms nodig om de pluriformiteit te bewaken als door marktwerking deze maatschappelijke functie onvoldoende vervuld wordt 1 	
33	maximumscore 3 <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="279 1675 1321 1749">• Een redactiestatuut is een document waarin de relatie tussen redactie en directie (in dit geval de uitgeverij) geregeld is 1 <p>Opgenomen in het redactiestatuut zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="279 1832 1321 1906">• een garantie van de onafhankelijkheid van de redactie ten opzichte van de directie/uitgever en 1 <li data-bbox="279 1912 1321 1937">• een omschrijving van de identiteit van de krant/de site 1 	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

34 maximumscore 3

Voorbeeld van een goede omschrijving is:

- Met sociale cohesie wordt de onderlinge verbondenheid binnen een (groep of) samenleving bedoeld 1

Voorbeeld van een juiste uitleg:

- In de tabel wordt weergegeven hoe de verschillende etnische groepen in de samenleving elkaar waarderen. Als de getallen laag zijn, wil dat zeggen dat de groepen negatieve gevoelens ten opzichte van elkaar hebben. De sociale cohesie zal dan kleiner zijn / Als de getallen hoog zijn, wil dat zeggen dat de groepen positieve gevoelens ten opzichte van elkaar hebben. De sociale cohesie zal dan groter zijn 2

Opmerking

De kandidaat mag de vraag ook met een cijfermatig voorbeeld beantwoorden.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF. Zend de gegevens uiterlijk op 24 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	naar: Caspar Janssen en Gerard Reijn, de Volkskrant van 24 december 2009
tekst 2	naar: Hans van der Lugt, NRC Handelsblad van 11 december 2009 http://www.refdag.nl/artikel/1300873/&bdquo%3BOpen+debat+over+bio-industrie+onmogelijk&rdquo%3B.html
tekst 3	naar: Kees de Groot, Reformatorisch Dagblad van 2 mei 2007
figuur 1	naar: DNRI en HKS, uit Secondant van februari 2008, http://www.hetcvv.nl
figuur 2	naar: DNRI en HKS, uit Secondant van februari 2008, http://www.hetcvv.nl
tekst 4	naar: Noël van Bommel, de Volkskrant van 29 januari 2010 (fragment)
tekst 5	naar: Ton Damen, Het Parool van 7 januari 2010
tekst 6	naar: http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/verslagen/kamer_in_het_kort/aanscherping_pluk_ze_wetgeving.jsp
tekst 7	naar: Marinka de Jong en Ad Hekkert, Secondant nr. 3/4 van juli-augustus 2009
tekst 8	bron: Mediajournaal.nl van 3 oktober 2009
tekst 9	naar: http://www.Wereldjournalisten.nl/about/
tekst 10	naar: http://www.Wereldjournalisten.nl/about/
tabel 1	naar: SCP (SIM'06, gewogen gegevens)